

DRUŠTVO
STATISTIČARA
I DEMOGRAFA
CRNE GORE

IZVJEŠTAJ

O RADU

2022

I UVOD

Prva godina rada Društva statističara i demografa Crne Gore obilježena je uspostavljanjem funkcionalne organizacije i publikovanjem analiza koje su adresirale ključne demografske i ekonomske izazove Crne Gore.

U 2022. godini, Društvo je objavilo dvije analize koje se bave uticajem pandemije COVID-19 na kretanje stanovništva. Ovim istraživanjima smo ukazali na ozbiljne demografske probleme – depopulaciju, negativan prirodni priraštaj i migracije – ali i na nedostatak sistemskog odgovora države. Rezultati su predstavljeni kreatorima javnih politika, a naša analiza je izložena i na međunarodnoj „Point“ konferenciji u Sarajevu, što je bio važan korak ka međunarodnoj prepoznatljivosti Društva.

Kao odgovor na pogoršanje životnog standarda, bavili smo se i inflacijom – temom od direktnog uticaja na stanovništvo. U posebnoj publikaciji analizirali smo razmjere rasta cijena u Crnoj Gori, ukazali na regionalne razlike i otvorili prostor za javnu raspravu o ekonomskim mjerama koje bi mogle ublažiti posljedice inflacije. Posebno je istaknuto da se siromaštvom suočava preko 21% stanovništva.

U domenu razvoja i pozicioniranja Društva, ostvareni su značajni iskoraci – prošireno je članstvo, uspostavljeni su

kontakti sa institucijama i partnerima iz akademske i NVO zajednice,

Društvo je zagovaralo primjenu podataka i dokaza u kreiranju javnih politika, a posebno smo bili angažovani u praćenju procesa pripreme popisa stanovništva. Upozoravali smo na politizaciju popisa i njen potencijalni negativni uticaj na kvalitet podataka.

Paralelno s tim, radili smo na razvoju klasifikacija za analizu stranih direktnih investicija prema tipu političkog režima iz kojeg dolaze. Time smo doprinijeli analitičkom okviru za razumijevanje pojave tzv. korozivnog kapitala, kao jednog od oblika netransparentnog ekonomskog uticaja.

Takođe, učestvovali smo u razvoju programa edukacije za popularizaciju statistike i upotrebu podataka u procesu donošenja poslovnih i razvojnih odluka.

Ovaj izvještaj svjedoči o našem prvom koraku – građenju organizacije koja želi da kroz znanje, podatke i partnerstvo doprinese boljem razumijevanju društvenih procesa u Crnoj Gori.

DSD tim

II ORGANIZACIJA

Organi upravljanja DSD-a su Skupština, Naučno-istraživački odbor i Predsjednik/ca. Skupština se sastaje najmanje jednom godišnje i redovno zasjeda od 27.12.2021. godine kada je održana prva redovna Skupština. Redovno zajedanje u 2022. godini održano je 14. decembra. Skupština je putem, elektronske sjednice usvojila godišnji izvještaj o radu za 2022. godinu i plan rada za 2023. godinu. Zaključno sa 31.12.2022. godine, Skupština je imala 15 članova.

Za vršenje poslova iz svoje nadležnosti Odbor je formirao i tri radna tijela koja se bave specifičnim istraživačkim oblastima. Kao posebne statističke oblasti za 2023. godinu izdvojene su:

rodna statistika, istraživanja o stranim uticajima sa posebnim aspektom na razvoj statističkih koncepata i klasifikacija, kao istraživanja o unutrašnjim i spoljnim migracija.

Imajući u vidu da je Društvo registrovano sredinom 2021. godine, posebna pažnja u 2022. godine posvećena je uspostavljanju organizacionog modela, principima rada i prezentovanju Društva široj javnosti.

U 2022. godini, rezultate istraživanja objavljivali smo u formi publikacija i infografika, što je javnosti bilo dostupno preko društvenih mreža.

III PROGRAMI

Fokus rada organizacije u 2022. godini, bio je u četiri programske oblasti: demografija, ekonomija, zvanična statistika i edukacija.

3.1. DEMOGRAFIJA

U ovoj programskoj oblasti, u fokusu DSD-a bile su dvije teme: negativan prirodni priraštaj i ubrzana

depupulacija stanovništva pod uticajem COVID 19 pandemije.

U 2022. godini, DSD je u partnerstvu sa Centrom sa demokratsku tranziciju

Crne Gore, objavio analizu „Uticaj COVID-19 na demografska kretanja“. Razlog za ovu odluku su negativni demografski trendovi koji su doveli do devastacije stanovništva Crne Gore. Panedemija korona virusa je, pored loše demografske politike iz perioda prije nje, doprinijela devastaciji stanovništva Crne Gore i ozbiljno dovela u pitanje razvoj ovog najznačajnijeg resursa svakog društva. Smanjanje udjela mlade populacije, povećanje prosječne starosti, visoke stope mortaliteta, negativan prirodni priraštaj, negativan migracioni saldo, neravnomjerna distribucija stanovništva te velika ekonomska neizvjesnost i rast nezaposlenosti su pojave koje obilježavaju demografske prilike u Crnoj Gori i koje u budućnosti mogu imati ozbiljne posledice. Kada ovome dodamo i smanjenu ekonomsku aktivnost stanovništva, povećanu nezaposlenost i neravnomjernu distribuciju stanovništva jasno je da demografski trendovi čine život na sjeveru ali i u drugim djelovima Crne Gore praktično neodrživim na dugi rok. Ukoliko bi trend iz prethodne tri godine bio nastavljen Crna Gora bi 2051. imala oko 577.000 stanovnika ili samo 93% današnje populacije. Na sjeveru bi živjelo samo 15% današnje populacije.

Kao ključne preporuke, definisane su: (i) formiranje Kancelarije za vođenje populacione politike po ugledu na kancelariju za EU integracije u čijem djelokrugu rada bi bila sva važna pitanja demografske politike; (ii) usvajanje Strategije demografske revitalizacije Crne Gore do 2030. godine koja formuliše moderne politike koje ne smiju biti svedene samo na tradicionalne mjere (finansijske podsticaje) koje obično vode isključivanju žena iz tržišta rada i svođenje uloge žene samo na reproduktivnu; (iii), kreiranje otvorene dinamičke baze podataka o demografskih kretanjima u Crnoj Gori bez kojih nema ozbiljnog bavljenja demografskom politikom.

3.2. EKONOMIJA

U ovoj programskoj oblasti, u fokusu rada DSD-a bile su dvije teme: inflacija

i statistička klasifikacija stranih direktnih investicija shodno vrsti demokratskog režima iz koje dolaze.

U 2022. godini posebno je analiziran opšti rast cijena i [objavljenja posebna publikacija](#) u partnerstvu sa CDT-om. Analiza je objavljena sa ciljem da se ukaže na problem bržeg rasta cijena u Crnoj Gori u odnosu na prosjek EU, a time i na ubrzano urušavanje životnog standarda stanovništva. prikazala je ključne uzroke sve bržeg rasta cijena sa kojim se suočavaju građani Crne Gore. Dekompozicijom ukupnog pokazatelja rasta cijena koji je u maju 2022. godine iznosio 11,7%, utvrdili smo da su građani Crne Gore pod većim udarom inflatornih šokova u odnosu na građane EU, kada su u pitanju hrana, piće, usluge prevoza i farmaceutski proizvodi, što zajedno čini 50% potrošnje prosječnog domaćinstva u Crnoj Gori. Rezultati našeg istraživanja ukazuju da inflacija u Crnoj Gori nije rezultat samo globalnih faktora povezanih sa pandemijom i ruskom invazijom u Ukrajini, već i drugih, prije svega unutrašnjih faktora. Najvažniji interni faktori inflacije jesu smanjenje BDP-a sektora poljoprivrede od 6,2% u 2021. godini, rast agregatne tražnje izazvan početkom primjene poreske reforme „Evropa sad“, rast cijena domaćih proizvođača prehrambenih

proizvoda, kao i rast inflatornih očekivanja.

Ključne preporuke odnosi se na: prvo, formiranje svojevrsnu kriznu grupu u kojoj bi se, pored Vlade našli i predstavnici Centralne banke Crne Gore i koja bi na redovnoj bazi razmatrala pojavu inflacije i predlagala mjere poljoprivredne, socijalne, fiskalne, ekonomske i drugih važnih politika koje bi bile usmjerena na zaustavljanje inflacije. Ovaj proces je potrebno raditi uz stalnu koordinaciju sa Skupštinom Crne Gore jer bi mnoge od ovih mjera zahtijevale i brze zakonodavne intervencije, drugo redovno objavljivanja izvještaja o kretanju inflacije imajući u vidu da inflatorna očekivanja stanovništva i privrede značajno utiču na buduće kretanje cijena, pa se čini važnim periodično zvanično informisanje javnosti o inflaciji ne samo kao globalnom, već i nacionalnom problemu.

Pored inflacije, bavili smo se i stranim direktnim investicijama i njihov

klasifikaciji shodno vrsti demokratskog režima iz kojeg dolaze. Kombinacijom međunarodne rang liste i zvaničnih podataka o državi porijekla SDI, utvrđena je vrijednost potencijalno „korozivnog kapitala“ u Crnoj Gori.

3.3. ZVANIČNA STATISTIKA

U ovoj programskoj oblasti, posebna pažnja posvećena je popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u Crnoj Gori koji se planira realizovati 2023. godine i analizi indikatora održivog razvoja.

U 2022. godini, pratili smo proces pripreme i usvajanja Zakona o popisu stanovništva. Radili smo na publikaciji sa ciljem da na jednom mjestu objedinimo dileme koje su sa DSD-om i CDT-om podijelili mediji, NVO zajednica, međunarodna zajednica, političke partije, građanke i građani.

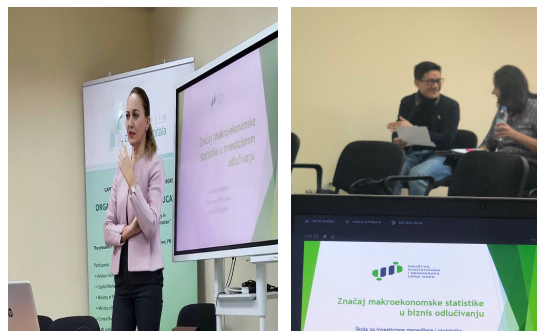
Publikacija će na jednostavan i razumljiv način, kroz odgovore na ključna pitanja, objasniti međunarodne statističke standarde, dobre prakse u sprovođenju popisa, domaću legislativu, ali i iskustva sa prethodnih popisa u Crnoj Gori. Poseban dio publikacije odnosi se na prava i obaveze građana tokom održavanja popisa. Nakon što Vlada Crne Gore utvrdi period sprovođenja popisa, publikacija

će biti objavljena i predstavljena široj javnosti.

Pored popisa, u fokusu rada DSD-a kada je u pitanju ova programska oblast bila je analiza indikatora održivog razvoja iz ugla nacionalnih računa.

3.4. EDUKACIJA

Imajući u vidu cilj Društva da radi na edukaciji i popularizaciji zvanične statistike, članovi Društva realizovali su obuku „Značaj zvanične statistike u investicionom odlučivanju“ za specifična zanimanja finansijskih institucija.

Cilj obuke je bio procjena (makro)ekonomskog ambijenta (nivoa, dinamike i rizika) u procesu investicionog odlučivanja. Za te potrebe izdvojen je poseban set indikatora sistema zvanične statistike i polaznici edukovani za korišćenje, tumačenje i analizu datih indikatora. Preko 30 polaznika pohađalo je obuku.

IV FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ

Ukupan iznos prihoda DSD-a iz donacija za navedene programske aktivnosti u 2022. godini iznosio je 25.000,00 eura.

Pregled rashoda:

Kategorije troškova	Ukupno
Troškovi bruto zarada	13.200,00 €
Troškovi usluga (dizajn, štampa, marketing)	8.430,00 €
Troškovi kancelarije (računvodstvo, potrošni materijal, režije)	3.370,00 €
UKUPNO	25.000,00 €

Društvo statističata i demografa Crne Gore
Podgorica, Crna Gora

Web sajt: www.demostats.me

LinkedIn:

<https://www.linkedin.com/company/association-of-statisticians-and-demographers/>

Instagram:

<https://www.instagram.com/demostat.me/>

Ovaj izvještaj je pripremljen u cilju transparentnog informisanja javnosti o aktivnostima Društva u 2022. godini.

Dijeljenje, preuzimanje ili korišćenje dijelova ili cijelog dokumenta nije dozvoljeno bez prethodne saglasnosti Društva statističara i demografa Crne Gore.
